

УДК 780.614.13:17.021.2.-056.45

DOI 10.34064/khnum2-2211

Меліхова Юлія Анатоліївна

народна артистка України, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;
e-mail: melikhova7778@gmail.com
ORCID 0000-0002-5327-8597

**ЛЮБОВ МАНДЗЮК: ФЕНОМЕН ТВОРЧОГО БУТТЯ
ОСОБИСТОСТІ**

*Доводиться, що в академічному народно-інструментальному мистецтві України особистість Л. Мандзюк є знаковою. Про це свідчить її активна концертно-виконавська діяльність, високий рівень викладацької майстерності у підготовці бандуристів, самобутність наукових розвідок, організаторські таланти у справі популяризації бандурного виконавства. Багатогранність особистості мисткині розкривається в різних вимірах (ціннісні орієнтації, архітектоніка музичного мислення, культура почуттів, працелюбність, воля). Життєтворчість Л. Мандзюк визначається через самоздійснення. Осмислення інтенційності творчого буття виявляється не лише через демонстрацію власних віртуозних виконавсько-технічних та художніх здібностей, викладацької креативності та мудрості, наукової оригінальності, але й через ентелехію соціально-психологічних настанов діяльності. Особистісне ставлення до буття в творчості усвідомлюється як реалізація покликання, що має імперативно-оцінювальний характер. ■ **Ключові слова:** особистість, творчість, творче буття особистості, самоздійснення особистості, духовний потенціал особистості, бандурне виконавство.*

Вступ. Феномен особистості митця та його буття у творчості постає перед сучасним дослідником на двохосновному п'єдесталі. По-перше, на класичному метафізичному розмірковуванні, де буття майже не відрізняється від сущого і, по-друге, на екзистенційній динаміці, яка визначає буття в контексті людської свободи і відповідаль-

ності (Бурова, 2018). Багатозначність концепту «буття особистості в творчості» не потрапляє під лещата метафізики відмінності саме тому, що тільки балансує на межі між значеннями, формується унікальна онтологічна нетотожність, яка стає кодом до континуально-безмежного осмислення досліджуваного феномену.

Для людини буття – попередник сутності. За Ж.-П. Сартром (2000), вона його «отримує», а згодом вибирає, *як бути в цьому бутті?* Отже, спроба осмислити феномен буття в творчості особистості Любові Мандзюк у такому ракурсі – це результат інтерпретації поліфонічного досвіду різних науковців у парадигмі безумовної суб'єктивності. Така спроба фіксує «вплетеність» світогляду в часопросторовий контекст, руйнуючи претензії логоцентризму, які безумовно з'являться у читача, оскільки це дослідження схоже на «мандрування» за потоком свідомості по смислових модуляціях філософських абстракцій. Утім, це привід для актуалізації творчого буття особистості сучасниці, яким неможливо не скористатися.

Огляд літератури. У сучасному мистецтвознавчому дискурсі на особливу увагу заслуговують праці Т. О. Слюсаренко (2015, 2018), О. Ю. Бобечко (2014) та І. В. Панасюка (2005), в яких висвітлено значення творчої діяльності Л. Мандзюк у розвитку академічного бандурного мистецтва в Україні, проаналізовано особливості різноплановості її обдарування, що підтверджується наявністю комплексу професійних і особистісних якостей: здібностей, знань, умінь та навичок. Визнаючи наукову цінність здобутків попередників, зауважимо, що системного осмислення феномену особистості Л. Мандзюк, її життєтворчості наразі немає. Фрагментарний характер вивчення зазначеної проблеми й відсутність детального підходу до особистості місткни як уособлення генотипу виконавиці в контексті сучасного бандурного мистецтва України обумовлюють *актуальність теми*.

Мета виявити та осмислити особливості феномену буття в творчості особистості Л. Мандзюк. Проаналізувати аспекти її творчого самоздійснення як реалізацію духовного потенціалу.

Методи дослідження засновані на сукупності наукових підходів до вивчення запропонованої проблематики. Основою є комплексний підхід, що поєднує принципи системності, детермінізму, функціо-

нально-структурного та діяльнісно-ціннісного методів аналізу мистецького явища.

Виклад основного матеріалу. Багатогранність музиканта завжди є особливістю, яка вирізняла представників цієї професії з-поміж фахівців інших галузей. В уяві дослідника, сучасний «образ» особистості музиканта формується в ціннісно-змістовному ракурсі на основі органічного поєднання традиційної системи ціннісних естетичних критеріїв і осмислення нових реалій та умов творчого буття. Саме це визначає результати діяльності митця неповторними та унікальними, оскільки досягається надважлива для людини творчої професії мета – «знайти своє обличчя». Зрозуміло, що Любов Мандзюк цілеспрямовано і щоденно не займається пошуком «свого обличчя» в творчості, однак видається, що самоосмисленням (як спрямованістю на власне творче буття) – постійно. За М. Гайдегером (1997), «алгоритм» формування і розгортання-розкриття творчих інтенцій її особистості можна уявити як «шлях від себе» (засвоєння досвіду, формування високого рівня фахових умінь і навичок) – «шлях до себе» (усвідомлення своєї неповторності, мобілізація духовного потенціалу) і пошук збалансованої співвіднесеності «світу в собі» і «себе в світі»? Однозначної відповіді на це питання не знайти. Але вочевидь, кожний етап її буття в творчості – сходинка на новий онтологічний рівень, якому притаманні якісні зміни свідомості та ієрархії цінностей. Наприклад, від студентки Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського до фундатора сучасної академічної професійної школи гри на бандурі Слобожанщини. Тут не до епістемологічних колізій, коли всього за декілька років кардинально змінюються умови діяльності, статус, функції і, найголовніше, рівень особистісної відповідальності. Напевно, це спонукало до неабиякої рефлексії, адже будь-яка «висота здаватиметься пустою, якщо не буде відтінена глибиною» (Слотердаjk, 2001: 139).

Як правило, в науковому дискурсі відповідальність інтерпретується як ознака духовної зрілості особистості, зворотній бік свободи, а творчість одночасно як акт свободи і відповідальності. Саме тут доречно згадати М. Гайдегера (1997): «свобода – це якраз те “ніщо”, яке міститься в серці людини і змушує людську реальність робити себе,

замість того, щоб просто бути» (88). Отже, йдеться про самоздійснення особистості як про спосіб її буття в творчості.

За своєю сутністю самоздійснення (синонім терміна «досконалість») є одночасно керованим нескінченим процесом і метою – найвищою формою саморозвитку. Воно характеризується не окремими рисами особистості, можливостями, аспектами її буття, його загальною повнотою і «не може бути ані предметом похвали, ані предметом порівняння, а лише предметом безумовного визнання» (Лозовий & Сідак: 98). Якщо самоздійснення – це спосіб буття через творення подій (або станів), то зупинка цього процесу обов'язково призводить до самозгортання буття особистості. Тому – це складний шлях, який долають не всі, але Л. Мандзюк це вдається, оскільки їй притаманне постійне устремління на новизну й її об'єктивацію, тобто на перевершення власних особистісних меж. Це буття такої особистості, «яка досягає, коли вже все досягнуто і пізнає, коли вже багато пізнано» (Яновський, 2008: 67).

Якби дослідникам нарешті вдалося виявити способи за допомогою яких особистість митця перетворює себе на об'єкта у своїх безкінечних роздумах-пошуках про мистецтво і в мистецтві, намагаючись позбавитися постійної зануреності в турботи про власну самість, то, мабуть, вони б дійшли висновку, що не тільки заради власного занурення у щось невиразне й імперсональне (Гайдегер, 1997). А за В. Яновським (2008) щоб пережити «захоплюючий досвід наближення до справжньої краси, істини, заради яких особистість здатна творити і пізнати себе в якості “самобуття”» (152). Зауважимо, що знані митці, осмислюючи своє буття в професії, зізнаються, що воно схоже на безкінечні мандри лабіринтами творчості: сумніви стосовно добору репертуару, проникнення в естетику, стильові особливості твору, пошуки найбільш оптимального для втілення художнього образу звуковидобування, яке б відтворювало композиторський задум. Здається, що для Л. Мандзюк не існує подібних лабіринтів. Це схоже на бачення «входу-виходу» в одній смисловій точці над якою панує ціннісна висота.

Можливо, Л. Мандзюк і була колись «творцем в мандрах», але ніколи не була і не буде «духовним блукачем». Так, вона шукає, але її

пошуки не мають нічого спільного з блуканням. У неї чіткі (раз і назавжди) сформовані дороговкази, оскільки немає звички сприймати хвилиenne (модне) за вічне. Її свідомість позбавлена аберації ближнього чи дальнього. Вона «тут і зараз». Відтак, мистецтво для неї – не аскетичний екзерсис (комплекс різних тренувань), не спосіб задоволення амбіцій і, зрозуміло, не комерційний проект. Хай і патетично, але основа її особистісного творчого буття в служінні, по-жіночому безумовній любові, що виливається у прагненні зберегти від руйнації світ навколо себе і гармонізувати його на основі здобутків історично-мистецької епохи.

Яскравим свідченням цього стали авторські проекти Л. Мандзюк: всеукраїнський конкурс виконавців на бандурі імені Г. Хоткевича (девіз конкурсу «Ми – діти свого народу! Ми – діти XXI століття!»), всеукраїнський конкурс композиторів імені Г. Хоткевича, всеукраїнський фестиваль бандурного мистецтва «Пісня славить Кобзаря!» з нагоди 200-літнього ювілею Т. Шевченка, всеукраїнський конкурс виконавців на бандурі імені Г. Хоткевича (професіонал), святкові концерти до ювілеїв Г. Хоткевича, О. Білаша та 90-річчя класу бандури в академічній школі за участі провідних митців регіональних шкіл бандури Києва, Дніпра, Запоріжжя, Львова, Одеси, Полтави, Тернополя, Харкова.

Л. Мандзюк не погоджується із загальновідомою тезою, що мистецтво вимагає жертви. Її життєва позиція полягає в тому, що **мистецтво потребує таланту, зусиль і любові**, адже у жертвовному, скнілому просторі справжнє мистецтво не живе (Мандзюк, 2003). Безумовно – це світовідчуття особистості, яка сприймає своє буття як унікальне явище і докладає значних зусиль для оволодіння складним мистецтвом бути в творчості. Вражає не стільки фундаментальність і багатогранність особистості Л. Мандзюк, скільки талант, сміливість і наполегливість. Наважимося стверджувати, що в сучасному українському бандурному виконавстві схожих постатей немає.

Як бачимо, проблема творчого самоздійснення особистості в контексті буття – це широке коло питань, пов'язаних з осмисленням і переосмисленням специфіки формування творчої особистості, критеріями і оцінками трансформаційних стратегій спрямованих на її становлення тощо (Бурлука, 2020), (Кузнецова, 2009).

Особистість музиканта з цих позицій – результат «об’єктивації в ній як духовній нескінченності трансцендентних ідей та образів» (Лозовой & Сідак, 2006: 151) Отже, буття в творчості особистості Л. Мандзюк – це завжди актуалізація і якісна характеристика її духовного потенціалу, що об’єктивується в усіх напрямках діяльності.

Л. Мандзюк-виконавиці притаманний високий рівень професійної майстерності. Вона завжди наполягає, що немає справжнього мистецтва без високої мети, а тому формування досконалого рівня виконавської культури властиве тільки тим музикантам, які здатні до наполегливого творчого пізнання, постійного самовдосконалення, саморегуляції, образно-неповторної інтерпретації творів, які виконуються. Ще в дев’яностих роках минулого століття, працюючи солісткою у створеному Л. Гайдамакою першому оркестрі українських народних інструментів при ансамблі народного танцю «Промінь» (БК «Металіст»), а згодом у Харківській обласній філармонії в складі тріо бандуристок, лауреатів міжнародного конкурсу виконавців на народних інструментах імені Г. Хоткевича Л. Мандзюк, Н. Мельник та М. Заїченко (1998), місткinya усвідомила, що жити чужими творчими ідеями – це імплантувати себе у простір виконавської периферійності, з якою вона завжди вела і продовжує вести непримиренну боротьбу. Тому її власний концертний репертуар уособлює багатомірність художнього простору через діалог культур та творчомодифікованого зв’язку традицій і новацій українського національного музичного мистецтва. Це твори Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя, М. Глінки, М. Лисенка, М. Дремлюги, К. М’яскова та українських народних дум, пісень, авторських творів. Це сприяло тому, що виконавську майстерність Л. Мандзюк демонструвала на сценічних майданчиках України, Німеччини, Польщі, Росії, Латвії, Литви, Грузії.

Серед музикантів побутує думка про те, що виконавець-віртуоз, який з часом долучається до викладацької діяльності не завжди здатний навчити професійній майстерності іншого, адже його творче становлення завдяки надталановитості було стрімким і не вимагало надзусиль. Чи не доводиться говорити схоже про Л. Мандзюк – одну з найкращих представниць виконавської школи бандуриста-віртуоза, народного артиста України С. В. Баштана, якому вдавалося протягом

тривалого часу ефективно поєднувати концертну діяльність із викладацькою? Чи «успадкувала» вона крім виконавської і його викладацьку майстерність?

На ці питання автору статті відповісти не дуже складно, оскільки є вихованкою Л. Мандзюк (1995–2000).

Передусім, її викладацька метода базується на конституванні персоналістськи-екзистенційного підходу до студента, що стимулює розгортання ще незадіяних потенційних творчих сил останнього. Л. Мандзюк удасться об'єктивно оцінювати рівень природних здібностей і можливостей кожного свого студента, які вона крок за кроком розвиває, вибудовуючи для кожного персональну стратегію оволодіння виконавською майстерністю, що сприяє формуванню технічно досконалого апарату, слухового контролю тощо. Робота над звуковидобуванням і музичною фразою завершує цей процес аналізом художньої концепції музичного твору, його естетичної цінності. Такий індивідуальний підхід начебто є загальноновизнаним, але в реальній практиці, на жаль, не завжди і не всіма викладачами застосовується.

Крім цього, Л. Мандзюк завжди цікаво і в доступній формі пояснює як зіграти той чи інший складний пасаж, знайти відповідну аплікатуру тощо. Все ж важливим є те, що завдяки прекрасній виконавській формі вона може сама продемонструвати як долаються фактурні незручності музичного полотна твору будь-якої технічної складності.

Справжній викладач завжди моральносно відповідає за тих, кого, чому та як навчив. Альтернативи цьому немає. Усвідомлюючи, що конкретне суб'єктивне сприйняття нового у кожного людини має свої фази як єдність індивідуального іманентного протікання в часі, кожна з яких вимагає аналітичної уваги з боку викладача та детального вивчення творчих, фізичних і психологічних можливостей студента, Л. Мандзюк не очікує (за невеликим винятком) від студентів першого і другого років навчання швидкої результативності, а насамперед орієнтує їх на самовіддане ставлення до роботи над твором, докладання значних зусиль, виховує естетичні смаки та відчуття стилістики, спрямовує на вивчення історії інструменту. Без сумніву визнаємо, що за тридцять років безперервної викладацької діяльності її досвідче-

ний і прискіпливий погляд часом виходить за ustalені горизонти теоретичних міркувань деяких методистів.

Слід наголосити і на тому, що Л. Мандзюк притаманне справжнє мистецтво комунікації-взаємодії як процесу взаємозбагачення між викладачем і студентом в процесі спілкування. Їй вдається чітко окреслити мету роботи, сфокусуватися на засобах її досягнення. Крім цього, Л. Мандзюк володіє потужним вольовим механізмом самоконтролю і саморегуляції та високим рівнем мовленнєвої культури, що не може не справляти враження та викликати повагу і довіру до неї.

Зрозуміло, що весь наведений комплекс особистісних якостей викладача сформувався не відразу і неодномоментно. Цьому передувала кропітка і тривала праця над собою – приклад самоздійснення через усвідомлення інтерсуб'єктивності як світу іншої людини, професійне зростання якої залежить від особистісного рівня викладача, характеру спрямованості соціально-психологічних настанов його діяльності.

Отже, викладацька діяльність Л. Мандзюк стала, без перебільшення, є визначальною для бандурного виконавства України. Як стверджує І. В. Панасюк, «... Любові Мандзюк удалося створити великий клас бандури, виховати яскравих молодих музикантів, виконавців, педагогів» (2005: 137). Результати очевидні: серед учнів Л. Мандзюк натепер три народні артистки України, два заслужених артисти України, три заслужених працівника культури України, тридцять п'ять лауреатів міжнародних конкурсів, вісімдесят п'ять лауреатів всеукраїнських конкурсів, п'ять кандидатів наук.

До речі, багато її випускниць займаються популяризацією бандурного виконавства за межами України. Географія вражає: від США (С. Кулішова-Созанська та О. Дерев'яно), Ізраїлю (Т. Очерет), до Іспанії (Т. Медвідь) і Австрії (М. Бухало-Арестова) та ін. Отож не завжди прийнятною видається ідея класичної філософії про «незацікавленість» мистецтва суспільним життям, його відстороненість. Адже вочевидь, що музичне мистецтво знаходиться у нерозривному взаємозв'язку з суспільними процесами, оскільки воно здатне формувати міжособистісні зв'язки і впливати на процес наближення культур у глобалізованому світі, шляхом усвідомлення їхньої національної самобутності. Це й доводять учні Любові Мандзюк, які крім секретів

фахової майстерності перейняли у свого викладача любов до українського мистецтва і рідної культури.

Для Л. Мандзюк бандура – не просто народний інструмент, а об'єктивований символ української національної культури, якому властиві свої неповторні архетипічно-ментальні ознаки. Тому вона завжди безкомпромісна, коли йдеться про роль інструмента в процесі формування українського національного культурного простору і, навіть, державотворення, що з дитинства суголосне найсокровеннішим інтенціям її душі. Інакше бути не могло, адже народжена на Луганщині, вихована палкою прихильницею бандури на Донбасі Л. О. Гончаровою, Любов Мандзюк відчуває майже іманентну відданість народному інструменту та українському національному мистецтву. Можливо тому її часто «переслідувало» перманентне переживання духовної ситуації «на межі», коли особистісне буття розпадалося на антиномії, потрапивши в простір інакшого мислення і несприйняття.

Власне вона постійно опинялася «на межі»: і коли приїхала до тоді ще російськомовного Харкова розвивати клас бандури; і тоді, коли, напружуючи всі свої сили, починала організовувати перші конкурси; і тепер, коли відчуває натиск, а то й відверту протидію мас-культурного, кросоверно-поп-музичного конгломерату стилів і режисерських уподобань.

Л. Мандзюк треба віддати належне. Вона навчилася долати «межове», скориставшись народною мудрістю : на межі треба поводитися тихо і чисто. І якщо «тихо» – це не про неї, то «чисто» – це її. Відтак, Л. Мандзюк завжди уникає радикальності, розмірковуючи про історичну долю бандури, її поступову трансформацію з «символу спасіння» в «символ свободи». У неї своя місія: зберегти, удосконалити, і представити бандуру як надбання світової загальнолюдської культури, вирвавши з полону шароварщини і провінціалізму.

Свого роду об'єктивацією цих ідей, які відбивають закономірності буття в творчості особистості Л. Мандзюк, є її наукова творчість, детермінована ціннісним ставленням до тієї чи іншої реальності чи явища. Багаторівнева стереоскопічність наукових розвідок Мандзюк виростає з її багатогранної натури виконавиці та неабиякого викла-

дацького досвіду. Їй вдалося «притягнути» у своє дослідницьке поле зору теоретичні напрацювання, присвячені розвитку бандури, нотні тексти, висновки істориків музики тощо. Саме завдяки власній методології опрацювання різного матеріалу (чим більше вона знає, тим наполегливіше дошукується) де, між іншим, вектор пошуків джерел, фактів і напрямів постійно розширюється і підіймається до рівня глибокого аналізу, узагальнення, систематизації, викривання неправдивих історичних містифікацій тощо, постать Л. Мандзюк є яскравою і оригінальною в українському сучасному мистецтвознавстві, з вражаючим діапазоном бачення і способами вирішення проблем (Бобечко, 2014).

Звичайно різні періоди її наукової творчості позначаються неоднаковою активністю. Саме в цьому проблема багатогранної особистості, яка концертує, викладає, досліджує і лавірує між цими гранями своєї багатопланової діяльності, віддаючи перевагу тому, що на часі, переживаючи всю гостроту моменту між ідеями, які потребують втілення і постійним браком можливостей для цього.

Крім ґрунтовних праць з історії та методики бандурного виконавства, технічного та інструктивного матеріалів Л. Мандзюк також займається публікацією нотних видань, приділяючи велику увагу оновленню концертного та педагогічного репертуару бандуристів. (Мандзюк, 2011). Можливо це помилкове суб'єктивне спостереження, але здається така енергійна ентелехія її діяльності не завжди отримує належну увагу з боку колег-музикантів, захоплених власними вузько-професійними пошуками. В цьому простежується певна парадоксальність: особистість публічна, а професія самотності й самоті. З іншого боку тільки наодинці з собою вдається «просунути голову крізь небесну твердиню і побачити зубчаті колеса, які змушують рухатися планетні сфери!» – чи не в цьому справжня мета буття особистості в творчості? (Франкл, 2000: 463).

Все це і формує мотиваційно-ціннісний, морально-психологічний *генотип* особистості Л. Мандзюк. Звідси відкритість, яка виявляється у вмінні визнавати свої недоліки, боротися з ними, а не приховувати їх, відстоювати власні переконання і принципи та постійно вчитися самій і навчати інших.

Висновки. Багатогранна постать Любові Мандзюк – музиканта-віртуоза, досвідченого викладача, дослідника – безумовно заслуговує на особливу увагу науковців. Адже її творче буття постійний саморух від часткового певного самоподолання, постійного саморозвитку до самоздійснення як досягнення повноти особистісної життєдіяльності. Воно (буття) цікаве багаторівневою філософічністю життєвої і професійної позиції особистості, яка передбачає мобілізацію духовного потенціалу, всіх інтелектуальних, психологічних, фізичних ресурсів, що зрештою і формують життєве кредо Любові Мандзюк. Безумовно, це досягнення особистості, яка сприймає своє буття як унікальне явище і докладає значних зусиль для оволодіння складним мистецтвом «бути» в творчості.

Саме такі особистості з високим рівнем професійної майстерності, вражаючим діапазоном світобачення і оригінальними стратегіями вирішення фахових проблем здатні сприяти подоланню духовної кризи сучасного суспільства, яке потребує формування і відстоювання духовних цінностей, скерованих на національне культурно-історичне творення, глибинну духовність. Відсутність таких устремлінь призводить до духовної недосконалості та збіднення, екзистенційної пустки. Отже, Любов Мандзюк – унікальна особистість, яку хочеться наслідувати. Переконані, що цим дослідженням не вичерпується осмислення проблематики феномену її особистісного буття, а тільки розпочинається.

ЛІТЕРАТУРА

- Бобечко, О. (2014). Мистецька діяльність Любові Мандзюк в контексті розвитку бандурного мистецтва (з нагоди ювілею). *Вісник прикарпатського Університету. Мистецтвознавство*. Вип. 28–29. Ч. 1, 168–174.
- Бурлука, О. (2020). Самообразование как условие развития социокультурного потенциала личности. *Проблемы эффективного управления государством*, 36, 72–74.
- Бурова, О. (2018). *Пространство культуры. Философские рефлексии: избранные произведения и неопубликованные рукописи*. Харьков: Право, 304.
- Кузнецова, М. (2009). *Творчество как атрибут человеческого бытия*. Москва: Глобус, 192.

- Лозовой, В. & Сідак, Л. (2006). *Саморозвиток особистості у філософській рефлексії та соціальній практиці*. Харків: Право, 256.
- Мандзюк, Л. (2003). Психологічний погляд на розвиток творчої особистості бандуриста. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 11, 182–189.
- Мандзюк, Л. (2011). Проблема самостійності в процесі виховання творчої особистості бандуриста. *Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка*, 16, 147–155.
- Панасюк, І. (2005). *Київська школа професійно-академічного бандурництва. Творча діяльність її фундатора С. В. Баїтана*. (Автореферат дис. ... канд. мистецтвознавства). Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 13.
- Сартр, Ж.-П. (2000). *Бытие и ничто. Опыт феноменологической онтологии*. Москва: Республика, 639.
- Слотердайк, П. (2001). *Критика Цинического разума*. Екатеринбург: Изд-во Уральского университета, 584.
- Слюсаренко, Т. (2018). *Бандурне мистецтво в українському культурному просторі (на прикладі бандурного виконавства Слобідського регіону ХХ–ХХІ ст.)*. Харків: Право, 224.
- Слюсаренко, Т. (2015). Значення творчої діяльності Любові Сергіївни Мандзюк в розвитку академічної бандурної освіти на Слобідській Україні (до 25-річчя викладацької діяльності в Харківському національному університеті мистецтв імені І. П. Котляревського). *Друга Світова війна в пам'яті українського народу. С. Рахманінов: та культура України (С. Рахманінов: на зламі століть)*. 12, 354–364.
- Сохань Л. (2010). *Искусство жизнетворчества. Предназначение. Жизнетворчество. Судьба*. Киев: Издательский Дом Дмитрия Бурого, 565.
- Франк, С. (2000). *Непостижимое*. Москва: АСТ, 800.
- Хайдеггер, М. (1997). *Бытие и время*. Москва: Ad Marginem, 452.
- Яновский, В. (2008). *«Буриме» Утопия Ван Гога*. Харьков: Фактор, 344.

Yuliia Melikhova

People's Artist of Ukraine, PhD in Juridical Sciences, Associate Professor at the Department of Cultural Studies, Yaroslav Mudryi National Law University;
e-mail: melikhova7778@gmail.com
ORCID 0000-0002-5327-8597

**THE PHENOMENON OF CREATIVE EXISTENCE
OF THE INDIVIDUAL: LUBOV MANDZIUK**

The article proves that in the academic folk-instrumental art of Ukraine the personality of Lubov Mandziuk is significant. This is evidenced by her active concert and performance activities, a high level of teaching skills in the training of future bandura specialists, the identity of scholarly intelligence, organizational talents and the promotion of bandura performance in the world. It is understood that in the modern conditions of development of Ukrainian culture in general and musical art in particular, the versatility of Lubov Mandziuk's personality is revealed in various manifestations.

And it's not just talents, skills, abilities, beliefs, value orientations, a kind of architectonics of musical thinking, a culture of feelings, diligence, will etc. It is emphasized that, first of all, the existence of Lubov Mandziuk's personality in creativity is determined by the fact that she is self-fulfilling, because the existential release of creative energy and its direction to the development of the essence of spiritual potential depends on the level of actualization of personal self-realization. Not everyone succeeds, because it requires a lot of effort.

A special reason for the author's thoughts is the comprehension of the intentional space of the creative life of Lubov Mandziuk, which is manifested not only through the demonstration of her own virtuoso performance and artistic abilities, teaching creativity and wisdom, scientific originality, etc., but also through entelechical (movement that embodies the goal in itself) orientation on universal values in life.

It is postulated that the personal attitude to one's existence in the work of Lubov Mandziuk is perceived as the realization of a vocation that has an imperative and evaluative character, is formed on stable moral, psychological and social values, and hence the ability to deal with their own shortcomings, not hide them, uphold beliefs, constantly educate themselves and teach others.

***The purpose and task** of the article is to identify and comprehend the features of the phenomenon of being in the work of personality Lubov Mandziuk. Analyze aspects of her creative self-realization as the realization of spiritual potential.*

***The methodology** is based on a set of research approaches to the study of the proposed issues. The basis is a comprehensive approach that combines the principles of systematic, determinism, functional-structural and activity-value methods of analysis.*

***Conclusions** The multifaceted figure of Lubov Mandziuk – a musician-virtuoso, an experienced teacher, researcher certainly deserves special attention of scholars. After all, her creative existence is a transcended movement from a certain self-overcoming, constant self-development to self-realization as the achievement of the fullness of personal life. It (being) is interesting for the multilevel stereoscopicity of the life and professional position of the individual, which involves the mobilization of spiritual potential, all intellectual, psychological, physical resources, which ultimately form the life credo of Lubov Mandziuk. Of course, this is the achievement of a person who perceives his existence as a unique phenomenon and makes significant efforts to master the complex art of “being” in art. Thus, such individuals with a high level of professionalism, an impressive range of worldviews and original strategies for solving professional problems can help overcome the spiritual crisis of modern society, which requires the formation and upholding of spiritual values aimed at national cultural and historical creation. ■ **Key words:** personality, creativity, creative being of personality, self – realization of personality, spiritual potential of personality, bandura performance.*

REFERENCES

- Bobechko, O. (2014). Mystets'ka diyal'nist' Lyubovi Mandzyuk v konteksti rozvytku bandurnoho mystetstva (z nahody yuvileyu). *Visnyk prykarpats'koho Universytetu. Mystetstvoznavstvo* [The art of Lyubov Mandzyuk in the context of the development of the bandore art (in honor of the anniversary)]. *Reporter of the Carpathian University. Art. Vip.* 28–29. Part 1, 168–174.
- Burluka, O. (2020). Samoobrazovaniye kak usloviye razvitiya sotsiokul'turnogo potentsiala lichnosti. *Problemy effektivnogo upravleniya gosudarstvom* [Self-education as a condition for the development of socio-cultural potential of the individual. *Problems of effective government*], 36, 72–74 [Georgia].

- Burova, O. (2018). *Prostranstvo kul'tury. Filosofskiye refleksi: izbrannyye proizvedeniya i neopublikovannyye rukopisi. [The space of culture. Philosophical Reflexes: Selected Works and Unpublished Manuscripts]*. Kharkov: Right, 304.
- Kuznetsova, M. (2009). *Tvorchestvo kak atribut chelovecheskogo bytiya [Creativity as an attribute of human existence]*. Moscow: Globus, 192.
- Lozovoy, V. and Sidak, L. (2006). *Samorozvytok osobystosti u filosofs'kiy refleksiyyi ta sotsial'niy praktytsi [Self-development of specialty of philosophical reflection and social practice]*. Kharkiv: Law, 256.
- Mandzyuk, L. (2003). Psykholohichnyy pohlyad na rozvytok tvorchoyi osobystosti bandurysta [Psychological view on the development of the creative personality of the bandore player]. *Problemy vzayemodiyi mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity [Problems of interaction of art, pedagogy and theory and practice of education]*, 11, 182–189
- Mandzyuk, L. (2011). Problema samostiynosti v protsesi vykhovannya tvorchoyi osobystosti bandurysta. [The problem of independence in the process of educating the creative personality of a bandore player]. *Problemy suchasnosti: mystetstvo, kul'tura, pedahohika [Problems of modernity: art, culture, pedagogy]*, 16, 147–155.
- Panasyyuk, I. (2005). *Kyyivs'ka shkola profesiyno-akademichnoho bandurnytstva. Tvorchyа diyal'nist'yyi fundatora S. V. Bashtana [Kyiv School of Professional-Academic Bandore. Creative activity of its founder S. V. Bashtan]*. (Author's abstract ... Art Studies Candidate). Kyiv: NMAU named after P. I. Tchaikovsky, 13.
- Sartre, J-P. (2000). *Bytiye i nichto. Opyt fenomenologicheskoy ontologii [Being and Nothing. Experience of phenomenological ontology]*. Moscow.: Republic, 639
- Sloterdijk, P. (2001). *Kritika Tsinicheskogo razuma [Criticism of the Cynical Reason]*. Yekaterinburg: Publishing house of the Ural University, 584.
- Slyusarenko, T (2018). *Bandurne mystetstvo v ukrayins'komu kul'turnomu prostori (na prykladi bandurnoho vykonavstva Slobids'koho rehionu XX–XXI st. [Bandore mystery in the Ukrainian cultural space (on the butt of bandore performance of the Sloboda region XX – XXI centuries)]*. Kharkiv: Law, 224
- Slyusarenko, T. (2015). Znachennya tvorchoyi diyal'nosti Lyubovi Serhiyivny Mandzyuk v rozvytku akademichnoyi bandurnoyi osvity na Slobids'kiy

- Ukrayini (do 25-riчchya vykladats'koyi diyal'nosti v Kharkivs'komu natsional'nomu universyteti mystetstv imeni I. P. Kotlyarevs'koho) [The significance of Lyubov Serhiivna Mandziuk's creative activity in the development of academic bandore education in Slobidska Ukraine (to the 25th anniversary of teaching at the I.P. Kotlyarevsky Kharkiv National University of Arts)]. *Druha Svitova viyna v pam'yati ukrayins'koho narodu. S. Rakhmaninov: ta kul'tura Ukrayiny (S. Rakhmaninov: na zlami stolit') . [World War II in the memory of the Ukrainian people. S. Rachmaninoff: and the culture of Ukraine (S. Rachmaninoff: at the turn of the century)]*. 12, 354–364.
- Sokhan L. (2010). *Iskusstvo zhiznetvorchestva. Prednaznachenije. Zhiznetvorchestvo. Sud'ba [The art of life creation. Purpose. Life creation. Fate]*. Kiev: Dmitry Burago Publishing House, 565.
- Frank, S. (2000). *Nepostizhimoye [The Incomprehensible]*. Moscow: AST, 800.
- Heidegger, M. (1997). *Bytiye i vremya [Being and Time]*. Moscow. Ad Marginem, 452
- Yanovsky, V. (2008). *Burime. Utopiya Van Goga [Bouts-rimes Van Gogh's Utopia]*. Kharkiv: Factor, 344.

Стаття надійшла в редакцію 21 грудня 2020 року.